I devalveringens spår:

Charterresorna 22 procent dyrare

I vår slår devalveringseffekten igenom på charterresorna. Priserna kommer att öka med 20—22 procent jämfört med förra året. Allra dyrast blir det att åka till England — kronans ställning har försvagats betydligt gentemot pundet. Trots det är researrangörerna inte särskilt oroliga.

Hittills tyder trenden på ett fortsatt stort reseintresse hos allmänheten. Tesen att i dåliga tider resor folk mer tycks stämma, erfar SvD vid en rundringning till några av de största researrangörerna i landet. Att den solfattiga sommaren 1977 också bidrar till det ökande antalet bokningar är man överens om.

Devalveringseffekten blir först efter 1 april i år märkbar till fullo på charterresorna, eftersom vissa arrangörer valt att inte ta ut någon avgift under hösten.

Olika effekter

Och även devalveringen slår mycket olika för den svenske charterresenären. Dyrast alla kategorier blir det att åka till England, eftersom kronans ställning försvagats betydligt gentemot pundet.

Relativt bra har vi klarat devalveringarna gentemot Spanien, som själva haft devalvering.

Av de cirka 23 procents höjning som aviseras är i genomsnitt 12—13 procent devalveringstillägg och fördyrade kostnader såväl utomlands som på hemmaplan för resebyråerna.

Flygbränslet har ökat kraftigt, likaså hotellkostnaderna i alla länder. Man får betala mer för alla former av tjänster.

Charterskatten

Charterskatten som kommer att bli 100 kronor från 1 maj, utom för barn under 12 år, slår naturligt hårdast på kortare resor och drabbar kanske dem som har minst råd att resa.

Vad tycker man då på researrangörshåll om införandet av charterskatt? Ulf Tibblin, Trivselresor:

— Jag tror inte att 100 kronor är tillräckligt mycket för att avskräcka folk att resa, vilket väl var det som åsyftades.

Olle Rundström, Scandinavian Touring:

— Varför beskatta just den här formen av resande? Charterresandet är ju bara en del av allt resande vi gör. Nej, det är bara ett sätt att ta ut skatt, utan omtanke om charterresenärerna.

"Allvarligt ingrepp"

Direktör Lennart Lindgren, Atlasresor går hårdare fram:

— Det är ett allvarligt ingrepp i den personliga integriteten att lägga skatt på charterresor. Det hör inte hemma i ett civiliserat samhälle. Det är oftatbart av en borgerlig regering att införa en sådan pålaga. Och har man tagit lillfingret d. v. s. 100 kronor blir det om fem år hela handen d. v. s. 500 kronor i charterskatt.

Hur slår då rent praktiskt kostnadsökningar, devalveringstillägg och charterskatt på en resa till exempelvis Mallorca en vecka?

1977 kostade den kanske 1 000 kronor, 1978 kommer samma resa att kosta 1 300 kronor.

Mer semester

Också advokat Hans Bagner, Svenska Researrangörsföreningen, tror det blir ett bra år för charterbranschen. Även om man inte kommer upp i rekordsiffran 1,2 miljoner resande som förra året.

— En bidragande orsak är att det blir fem veckors semester i år. Folk vill ha ut mer av sin fritid nu. Sparandet på bank minskar, likaså inköp av ny bil t. ex. på bekostnad av resan utomlands. Att få miljöombyte, sol och kunna roa sig för en billigare penning än i Sverige lockar. Och visst, fastslår Hans Bagner, går det fortfarande att resa billigt om man inte väljer högsäsong.

Och researrangörerna försöker att dra ned sina utgifter genom rationaliseringar, fler resor med självhushåll, fler långtidskontrakt på hotellen och fler charterturister till en och samma plats. Då lönar det sig.

Jane Edlund

Trots att charterresornas priser stiger minskar inte vår reslust. Vi försökar t. ex. inköp av ny bil och sparade pengar för att få komma till sol och värme — här Palma Nova på Mallorca.

— Nej, man handlar inte med en människas kvarlevor, säger överste Valdemar Swedenborg.

Foto: KENT ÖSTLUND

Swedenborgs släkt:

Vi vill inte ha kraniet

Det blir inga svenska bud när Emanuel Swedenborgs kranium går på auktion i London. Företrädaren för släkten Swedenborg i Stockholm, överste Valdemar Swedenborg, säger: — Man handlar inte med en människas kvarlevor.

Swedenborg dog i London 1772. Graven plundrades. När Sverige nära 200 år senare begärde hem stoftet för hösittning i Uppsala domkyrka, fattades kraniet. Engelsmännen, som inte alltid är så petnoga, skickade med ett annat kranium, vilket senare visade sig tillhöra en sjövårvare med låg panna och tätt sittande ögon. Swedenborg hade enligt samtidiga oljemålare en osedvanligt hög panna.

Värde: c:a 40 000 kr.

Redan på 40-talet hörde en dam i Wales av sig till Swedenborgs släkt i Sverige och erbjöd originalkraniet som var i hennes ägo. Släkten tackade ja, men då satte sig damens äldrige fader på tvären. Han antydde att någon form av ersättning — gärna en svensk utmärkelse — var en förutsättning för överlåtandet av skallen. Någon affär blev det inte. Det är samma ägare som nu har utbjudit kraniet till försäljning på Sothebys. Där räknar man med hänsyn till swedenborgskyrkans utspridning i England, med ett ankiteinsvärde kring 40 000 svenska kr.

Förhandlingar 1947

Dr Vilhelm Odelberg i Vetenskapsakademin besökte 1947 tillsammans med ambassadrådet Westin i London damen i Wales för nya förhandlingar. Damen krävde då pekuniär ersättning men någon summa hann aldrig nämnas förrän förhandlingarna strandade.

På 50-talet arrangerades en gravöppning och det blev helt klart att Swedenborg ligger där i Uppsala med fel huvud. 1960 kom Folke Henschens avhandling "The Swedenborgs cranium" som vetenskapligt fastslog att så är fallet.

Illa berörda

— Jag är inte swedenborgian själv, säger överste Swedenborg till SvD, men vi i släkten känner oss naturligtvis lite illa berörda av det här sättet att handskas med anfaderns skalle. Något intresse från släktens sida att ropa in det makabra objektet finns inte. Hur swedenborgianerna i Sverige ser på saken, vet jag inte.

Har jag förstått deras religion rätt, är Swedenborg inte ens död utan finns här mitt ibland oss.

Gits Olsson

Kommunerna får 500 nya dataterminaler

Det kommun- och landstingsägda företaget Kommundata AB skall köpa 500 dataterminaler av en nyutvecklad helsvensk typ. Terminalerna, som skall placeras ute i kommunerna, skall användas för inmatning av t. ex. löneuppgifter, för beräkningar och för utskrift av t. ex. protokoll och brev.

Kommundata AB sköter databehandlingen åt de allra flesta kommuner i landet. Utanför Kommundata står bara Stockholm och Göteborg, som har egna datacentraler, samt Malmö och Västerås som arrangerat sin databehandling på annat sätt.

F. n. har Kommundata c:a 300 maskiner för insamling av data ute i kommunerna. Dessa maskiner lagrar information — om t. ex. löner, kommunens utgifter och budget, trafikstatistik eller befolkningsuppgifter — på bandkassetter. Innehållet i bandkassetterna sänds sedan via telefonnätet till någon av Kommundatas datacentraler, och resulterar i t. ex. löneuppgifter eller bokföringsuppgifter.

De nya terminalerna är mer avancerade och har förmåga att "tänka själva". En hel del uppgifter kan de utföra själva. Man kan t. ex. använda dem för att skriva ut protokoll eller brev och för vissa tekniska beräkningar, utan att behöva vända sig till den centrala stordatorn.

25 milj. på fem år

Den nu uppgjorda affären sträcker sig över fem år och är värd minst 25 miljoner kronor. Kommunerna och landstingen kommer att hyra terminalerna av Kommundata.

— Att den nya terminalen är helsvensk är förstås trevligt, men här inte varit avgörande för vårt beslut, säger Kommundatas VD Rune Skarström.

Terminalen har utvecklats av uppfinnarna Lars Karlsson, Dataindustrier AB, och Thomas Nilsson, Innovation AB. För att utveckla och producera den nya terminalen har de bildat ett speciellt företag, Data Future.

Data Future har inga egna produktionsresurser. Tillverkningen av den nya terminalen, som ännu finns bara i ett fåtal exemplar, läggs ut på andra elektronikföretag i landet.

Terminalen har också provats på tidningsredaktioner, där man försöker få fram system som gör det möjligt för journalisten att sända in sin text direkt i en dator som sedan sköter all sättning.

Hans Rehnvall

Telefonråd avvecklas på Konsumentverket

Konsumentverkets styrelse har beslutat upprätta en plan för avveckling av telefonrådgivningen till allmänheten. På sikt är det meningen att människor i första hand skall vända sig till konsumentverkets konsumentvägledare eller länets hemkonsulent.

Konsumentverket i Stockholm får under ett år ungefär 85 000 förfrågningar från allmänheten.

— Men i framtiden skall vi inte arbeta så mycket med enskilda köpråd utan ägna oss mer åt frågor som måste lösas centralt, säger konsumentverkets informationschef Krister Johansson.

— Riksdagen uttalade för några år sedan att konsumentrådgivning är en kommunal angelägenhet. Vad konsumentverket nu gör är bara att dra konsekvenserna av det beslutet.

168 vägledare

168 av landets kommuner har egna konsumentvägledare. Varje län har också en hemkonsulent.

— Dessa rådgivare är mer lämpade att ta emot förfrågningar. De har lokal kännedom om olika affärer o. s. v. och människor slipper ringa dyra riksamtal till Stockholm, säger byrådirektör Åke Bylund.

— Om konsumentverket styr över förfrågningar blir det nästan en fördubbling av belastningen hos rådgivarna ute i landet. Klarar man den ökningen?

— Kommunerna satsar successivt på att öka sin konsumentrådgivning. Det tar lång tid att få människor att börja vända sig till de kommunala konsumentrådgivarna. När det målet uppnåtts tror jag att man också skall ha hunnit klara en nödvändig förstärkning, säger byrådirektör Åke Bylund.

Varför är det då så många som inte anlitar de kommunala hemkonsulenterna?

— En viktig förklaring är nog att människor inte vet vad de skall då i telefonkatalogen samtidigt som de känner till att konsumentverket gyser med rådgivning. Här behövs mer information, säger Krister Johansson.

Konsumentverket kommer dock också i framtiden att hjälpa människor som ringer och ställer frågor.

— Vi är ju en myndighet och måste naturligtvis ställa upp, säger Åke Bylund.

Willy Silberstein

Göteborg:

Tidsfråga innan Lustgården rivs

GÖTEBORG. (SvD) Det är nu en tidsfråga när rivningen av det ockuperade huset i kvarteret Lustgården i Göteborg inleds.

— Vi kan inte vänta tills Göteborgs kommunfullmäktige behandlar frågan, säger direktör Eebjörn Henricson i Svenska Väg AB till SvD på tisdagen.

När rivningen skall inledas ville han dock inte uttala sig om.

— Men vi önskar verkligen ingen konfrontation med ockupanterna.

Hr Henricson pekar på att företaget måste sysselsätta sina anställda. För närvarande bygger man i kvarteret intill för HSB:s räkning. När detta bygge är slutfört måste man börja med Lustgården.

Beslut överklagas

Ockupationen fortsätter emellertid. På tisdagen beslöt kvartersföreningen Lustgården att överklaga byggnadsnämndens rivningsbeslut i regeringsrätten sedan man fått nej i kammarrätten.

— Vi har blivit upplysta om att vi inte får prövningstillstånd, men vi tror att det finns rättsfall som vi kan stödja oss på, säger de.

Kds-kvinnorna vill öppna nya kristna daghem

Är inte tiden nu inne för de kristna samfunden att själva satsa på pedagogisk förskoleverksamhet? Det frågar kristen demokratisk samlings (KDS) kvinnorråd i ett brev till kristna samfund och föreläser i landet.

Daghem kan visserligen inte ersätta hemmen. Men många föräldrar befinner sig i en situation då de tvingas lämna bort barnen. Kristna daghem skulle vara ett gott alternativ till de vanliga daghemmen anser KDS-kvinnorna.

Ockupanterna har inget ljus och ingen värme eftersom hovudledningen till huset har avlägsnats.

— Vi vill heller ingen konfrontation men tänker bjuda passivt motstånd. Huset är last. ingen slipper in. Vi kräver att vägbolaget inte börjar riva förrän fullmäktige i mars besvarat motionerna från fp och vpk.

Folkpartiet vill ha en ny undersökning om möjligheterna att bevara mer av kvarteret Lustgården än som tidigare beslutats, och i väntan på detta vill man ha ett rivningsförbud för kvarteret

Margareta Artsman

Kärv bilmarknad De små satsar på nya garantier

Kostnaderna för att ha bil har ökat kraftigt på senare tid. Ett av de verkligt små märkena på den svenska marknaden —Alfa Romeo som har 0,5 procent av totalmarknaden — inför nu nya garantier för både lackering och motorer. Motorgarantin gäller 10 000 mil.

Alfa Romeo har på senare tid fått ett ganska skamfilat rykte i Sverige. Bilarna har rostat kraftigt och förtroendet för det italienska märket har minskat under 1970-talet.

För att förbättra sitt rykte fördubblar Alfa Romeo garantitiden på lackering till två år. Dessutom ökar motorgarantin från ett till två år eller maximalt 10 000 körda mil.

— Vi måste komma tillbaka på svenska marknaden, säger Giovanni Caltanisetta, ny VD i Alfa Romeo Svenska AB. Vi är inte nöjda med vår fjolårsandel 0,5 procent. I år siktar vi på att sälja 2 300 bilar vilket skulle ge 1 procent av den kalkylerade totalmarknaden.

Något på bilmarknaden blir allt kärvare. De senaste registreringsstiffrorna tyder på en matt bilmarknad under hela första halvåret. Stora utspel i form av garantier och ökad köpkrygghet kan väntas från flera håll.

Företag slog larm om sina egna utsläpp

HELSINGBORG. (SvD) **Helsingborgsföretaget Alufluors utsläpp av aluminium och fluor i Öresund skall utredas av polisen. Utsläpp av fluor på mer än tio gånger det tillåtna gjordes under 1976.**

Länsstyrelsens naturvårdsenhet i Malmö har efter påstötning från naturvårdsverket överlämnat ärenden till länsåklagarmyndigheten för förundersökning och beslut om eventuellt åtal för brott mot miljöskyddslagen.

Alufluor ägs till hälften av Boliden och till hälften av det schweiziska Aluminise. När Boliden i oktober ifjol övertog driftsansvaret för Alufluor upptäcktes missförhållandena, och företaget slog larm till länsstyrelsen.

Under 1976 läckte Alufluor ut 507 ton fluor mot tillåtna 40 ton och 130 ton aluminium mot tillåtna 21 ton. Under de 39 första veckorna av 1977 läckte företaget ut 137 ton fluor och 40 ton aluminium. Gränsen var 32, respektive 16 ton.

Tidsfrist till 1 juli

Även senare skedde otillåtna utsläpp men i mindre omfattning. Företaget har i samråd med naturvårdsenheten upprättat ett handlingsprogram för att komma med till överenskomna utsläpp senast den 1 juli i år.

Lyckas vi inte med det, måste vi minska produktionen, säger Ivan Morath vid Boliden Kemi.

— Alufluors utsläpp kan i och för sig synas höga, medger Morath, men ser man till de totala utsläppen i Öresund rör det sig om ytterst små kvantiteter.

Boliden Kemi släpper ut mycket mindre än tillåtet. Om utsläppen från Boliden och Alufluor adderas så hamnar företagen under de mängder de tillsammans får släppa ut.

Och det är ett synsätt som byrådirektör Sven-Tore Holm vid länsstyrelsen i vise mån delar.

Alufluors verksamhet har drivits på dispens men skall nu upp i koncessionsnämnden, där f. ö. även Boliden för närvarande behandlas. Vilka utsläpp som då fastställs vill byrådirektör Holm inte spekulera i.

Alufluor startade 1974, och orsaken till de höga utsläppen är helt enkelt igångsättningssvårigheter, tror Ivan Morath. Vi har ju successivt nedbringat utsläppen betydligt, inte minst efter senaste halvårsskiftet.

Även grundvattnet under fabriksområdet har föroreneats — inte bara av aluminium och fluor utan även av mangan, arsenik, kisel, koppar, kadmium och kvicksilver. Alufluor har ett tillstånd att deponera avfallslam inne på fabriksområdet, och föroreningarna har troligen urlakats ur denna deponering.

Grundvattenströmmarna är dock sådana att föroreningarna rinner ut i Öresund, och någon fara för att de skall nå dricksvattnet i Helsingborg finns inte.

Naturvårdsenheten har nu krävt en ordentlig utredning av företaget om föroreningssituationen inför ett sammanträde mellan parterna den 17 februari.

Ivar Hultin

Kärnkraften:

Fp-medlemmar vill kompromissa

Flertalet folkpartister föredrar en kompromiss om kärnkraften framför att hålla fast vid den egna partilinjen om den skulle spräcka regeringen, visar en Sifoundersökning för Veckans Affärer.

Telefonintervjuer med 200 folkpartister gav resultatet att 61 procent föredrar en kompromiss medan 33 procent vill hålla fast vid folkpartiets krav på 11 aggregat. Antalet tveksamma är 11 procent.

Ola Ullsten får 66 procent av rösterna som efterträdare till Per Ahlmark som partiledare. Jan-Erik Wikström får 8 och Kerstin Anér 7 procent. Tveksamma är 19 procent.

Ska folkpartiet vara kvar i den nuvarande regeringen eller försöka bilda regering med socialdemokraterna? 76 procent av de 200 vill ha partiet kvar i den borgerliga regeringen, 14 procent föredrar ett närmande till s och 11 procent är tveksamma.

35 procent menar att Per Ahlmarks avgång inte kommer att påverka valutgången nästa år för folkpartiet. 26 procent tror att partiet kommer att minska, 23 procent att det kommer att öka, medan 17 procent säger sig inte veta.

562 517 trafikbrott -77

Men hur många körde mot rött?

562 517 brott mot trafiklagstiftningen begicks under förra året, enligt rikspolisstyrelsens statistik. Fortköring svarar för 61 470 förseelser.

Däremot redovisar inte polisen någon siffra för körning mot rött ljus, ett allt vanligare trafikbrott.

Största antalet förseelser i statistiken för 1977 är parkeringsförseelser. Under första kvartalet 1977 antecknades 297 722 felparkerare. Men sedan 1 april 1977 är felparkeringarna avkriminaliserade. Det betyder att flertalet av de drygt en miljon felparkeringar som skedde före året inte kommer med i polisens statistik. Bland fortiörarna har 61 470 gjort sina försyndelser i tätorter. Utom tättbebyggt område var siffran 38 359.

Enligt försäkringsbolagens statistik kör ungefär 70 000 fordon utan giltig försäkring. Polisen fick tag på 10 472 av dem förra året. Dessutom fastnade 15 944 personer i kontroller för att de begått brott mot de särskilda bestämmelser som gäller cyklar och mopeder.

Närmare 4 200 bröt mot lagen vid infart på huvudled och omkring 600 hade inte körkort eller trafikkort med sig på färden. Lika många hade fel på belysning och reflexer.

I den statistik som polisen lämnat ut saknas uppgifter om hur många som antecknats för körning mot rött ljus. Däremot har man fått fast 675 av de tiotusentals bilister som kör om före övergångsställen eller passerar bilar som stannat för att släppa över fotgängare.

Statistiken kanske mer får läsas som ett exempel på polisens övervakningsresurser än en verklig sammanställning över laglydigheten i trafiken. Hur kan man annars förklara skillnaden i antalet förseelser mot obligatoriet att använda bilbälte? I Stockholm och Stockholms län antecknades 317 personer under fjärde kvartalet. Men i Malmö och Malmöhus län var motsvarande siffra 720 personer. På Gotland antecknades två personer och i Skaraborgs län tio. Sammanlagt fick drygt 5 000 bilförare böta för glömt bilbälte under fjärde kvartalet 1977.

Rättelse: Birger Kidelius är inte, som SvD felaktigt uppgav i tisdagens tidning, VD för Ifö Åzes bokhandel. Han är i stället butikschef.

Tigris. Den norske forskningsresanden Thor Heyerdahl seglade i helgen in i Karachis hamn med sin vassbåt Tigris efter en tio veckor lång färd från Irak. Heyerdahl startade från Irak. Heyerdahl startade från den irakiska fiskestaden Alqurnaha i november för att försöka utröna vilka sjövägar de s. k. sumerernas (4000—2000 f. Kr.) använda. (TT-AFP)

nytt i korthet

Hjälpte rånare fly Fick 50 000 kr

GÖTEBORG (TT). En 23-årig bilmekaniker, som var inhandlad i rånkuppen mot en värdetransport till Göta-banken vid partihallarna i Göteborg i juli 1976, åtaldes på tisdagen vid Göteborgs tingsrätt för medhjälp till rån.

Vid rånet kom tre beväpnade män över 1 536 500 kr. Bilmekanikern ställde sin bil till förfogande och var med då bytet fördes bort. För sitt besvär fick han 50 000 kr.

Fortfarande saknas drygt 1 milj. kr. från kuppen. Rånarna greps i Rom för brott de begått där. De italienska myndigheterna har gått med på att utlämna tre av männen till Sverige. Men först skall de åtalas inför domstol i Rom och avtjäna eventuella straff.

83-åring frös ihjäl nära pensionärshem

MALMBERGET (TT) En 83-årig kvinna, som bodde på pensionärshemmet Ävjberga i Malmberget, hittades ihjälfrusen på måndagsmorgonen. Kvinnan hittades i en skidbod bara 100 m från hemmet.

Vid sjuktider på morgonen var kvinnan försvunnen. När hon lämnat hemmet på natten vet man inte.

Brand i trotylfabrik Stopp i produktionen

KARLSKOGA. (TT) En brand upptäcktes på tisdagen i AB Bofors Nobelverkens lokaler för trotylhantering på Björkborsnäsområdet i Karlskoga. Lokalerna utrymdes och området spärrades av.

Branden släcktes dock av det sprinklersystem som finns i lokalerna och några större skador uppstod inte. Arbetet kommer inte att återupptas förrän en utredning om brandorsaken skett.

Guldsmugglare fast i Trelleborg

TRELLEBORG. (TT) Med 0,5 kg guld i fickan steg en man i land i Trelleborg från Travemünde-färjan på tisdagsmorgonen. Han försökte att passera tullen utan att deklarera för guldet, som har ett försäljningsvärde på c:a 15 000 kr.

Men det misslyckades. Tullpersonalen upptäckte guldet.

Det är förbjudet att föra in rent guld i landet utan att ha riksbankens tillstånd och det hade inte mannen. Dessutom skall man betala 20 procent moms på guldets värde.

Tjuvar stal guld från skyltfönster

SKÖVDE. (TT) Ringar, armband och andra guldvaror för 7 000 kr. stals från en guldsmedsaffär i Skövde natten till tisdagen.

Tjuvarna slog sönder skyltfönstret, värt 5 000 kr., och tog det som låg framme.

Bil plockas sönder i jakt efter heroin

TRELLEBORG. (TT) De båda heroinsmugglarna som i lördags greps i Landskrona begärdes på tisdagen häktade misstänkta för grov varusmuggling. Häktningsbegäran lämnades in i Trelleborg dit paret kom i fredags med färjan från Tyskland.

Mannen, som är 36 år, har erkänt att hans avsikt var att föra in de 270 gr heroin som påträffades i paretsbil och sedan sälja det i Sverige. Värdet på gatan uppskattas till 1—2 milj. kr.

Kvinnan, som är 28 år, nekar till heroinsmugglingen.

Tullen och polisen skall nu plocka sönder bilen för att se om det finns mer heroin gömt.

Oljebekämpningen i Skåne fortsätter

SIMRISHAMN (TT) Bekämpningen av den olja som på måndagen flöt illand längs skånska östkusten från Simrishamn till Sandhammaren pågick under hela tisdagen.

Kustbevakning, brandkår, polis och hälsovårdspersonal är inkopplade på saneringsarbetet. Tjockolja i klumpar har skadat sjöfågel ända upp till Yngsjö. Personal har under tisdagen skjutit skadad fågel.

— Vi vet inte var oljan kommer ifrån men antaglligen är det något fartyg som rengjort sina tankar, säger Konrad Söderholm på kustbevakningen i Karlskrona.

Oljebekämpningen beräknas ta flera dagar. Situationen betraktas inte som katastrofal.